

### **Бібліографічний список**

1. Ратошнюк Т. М., Ратошнюк В. І., Ратошнюк В. В. Екологобезпечне сільськогосподарське землекористування. *Досягнення вітчизняної аграрної науки: історія, сучасний стан та перспективи розвитку* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 15 листопада 2018 р. Херсон: ІЗЗ НААН, 2018. С. 114-116.
2. Царенко О. М. Еколого-економічні проблеми розвитку агропромислового виробництва. Київ : Вища школа, 1998. 294 с.

**Рибальченко Анна Михайлівна**

канд. с.-г. наук, асистент

ORCID ID: 0000-0002-2308-7853

Полтавська державна аграрна академія  
м. Полтава

## **ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА**

Сучасне аграрне виробництво ґрунтується на концепціях інноваційного, конкурентоспроможного виробництва органічної продукції рослинництва, адаптивного землеробства та збалансованого просторового розвитку. Основними вимогами органічного землеробства є відмова від застосування легкорозчинних мінеральних добрив, ГМО, гормонів, пестицидів, антибіотиків та синтетичних засобів захисту рослин. Органічне сільське господарство ґрунтується на чотирьох принципах – принципі здоров'я, екології, справедливості та принципі турботи. Причому мети можна досягти лише за умови, коли зазначені принципи використовувати як одне ціле, як динамічну систему взаємозалежних складових управління і контролю, як етичну основу діяльності [1].

Органічна сільськогосподарська продукція підлягає обов'язковому маркуванню шляхом використання відповідного державного логотипа. Дозволяється також використання недержавних логотипів, запроваджених безпосередньо суб'єктами господарювання, які здійснюють виробництво, реалізацію органічної продукції. Державний логотип складається з напису «органічний продукт» у власних назвах продуктів та торгівельних марках при рекламуванні, а також у випадку маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду до органічного виробництва. Використання державного логотипа встановленого зразка та маркування органічної продукції здійснюється за наявності відповідного сертифіката. Україна має великий потенціал виробництва органічних продуктів здатна забезпечити повний

асортимент органічного споживчого кошика для внутрішнього ринку та вагомий внесок в експорт сільськогосподарської продукції [2].

Саме органічне землеробство гармонізовано забезпечує природоохоронний і соціальний ефекти: екологічно узгоджене використання земельних ресурсів у сільгоспвиробництві, підвищення родючості ґрунту, покращення екологічного стану агроєкосистем, створення додаткових робочих місць на селі. Оскільки, органічне виробництво здійснюється з використанням природних механізмів ґрунтоутворення, а також саморегулювання і саморозвитку природних екосистем, це дає змогу меншими затратами праці, пального, добрив, засобів захисту рослин вийти на розширене відтворення родючості ґрунтів, досягти високої врожайності сільськогосподарських культур і мати більший виробничий та екологічний ефект. Органічне землеробство використовує матеріали і технології, які поліпшують екологічну рівновагу і в суміжних природних системах та сприяють створенню збалансованих агроландшафтів.

Принцип екології полягає у тому, що органічне сільське господарство має ґрунтуватися на принципах існування природних екологічних систем, дотримання засад їх продуктивності і стійкості та циклів їх розвитку, забезпечуючи співіснування з ними і підтримуючи їх шляхом екологізації середовищ виробництва та антропогенного навантаження в межах допустимих норм (природно-ресурсного потенціалу і меж екологічної стійкості певної екосистеми, ландшафту чи території). Тобто, виробництво повинно базуватися на екологічних процесах певних типів екосистем (агроєкосистем, водних екосистем) та максимально наближеній до природи переробці одержаної продукції. Управління органічним сільським господарством має бути адаптованим до місцевих умов, певних середовищ, культури та масштабам територіально-адміністративного поділу [3].

Система органічного агровиробництва повинна бути заснована на замкнутому циклі обміну поживних речовин, який має підтримувати й підвищувати біологічну активність та родючість ґрунтів. Це дасть змогу зберегти біогеохімічні цикли біогенних елементів в конкретних агроєкосистемах і зменшити до мінімуму антропогенне навантаження. Одним з елементів органічного землеробства є використання мікробіологічних препаратів, створених на основі природних штамів мікроорганізмів. Рослина в оточенні повноцінного комплексу мікроорганізмів одержує необхідне кореневе живлення і внаслідок цього повніше реалізує свій генетичний потенціал врожайності.

До важливих складових технології виробництва екологічно безпечної продукції рослинництва необхідно віднести: зважене використання природних ресурсів, в першу чергу тих, що не відновлюються; збільшення площ під посіви

на зелене добриво; при виборі культур для посіву необхідно враховувати особливості місцевості та екологічний баланс; впровадження ґрунтоохоронних технологій, що призведе до зменшення антропогенного впливу на ґрунт – одним з таких варіантів вибору технології є застосування Striptill або No-till; посівний матеріал обов'язково повинен бути отриманий органічним шляхом і мати відповідний сертифікат [4].

Поєднання існуючих біологічних методів та сучасних розробок в єдину технологічну систему виробництва екологічно безпечної сільськогосподарської продукції дозволить підвищити рівень біологізації продукції, покращити екологічну ситуацію.

#### **Бібліографічний список**

1. Фурдичко О. І., Лавров В. В., Коніщук В. В. Агроекологічні аспекти охорони навколишнього природного середовища на засадах збалансованого розвитку. *Агроекологічний журнал*. 2010. № 2. С. 5–11.
2. Єрмоленко О. А. Основні проблеми виробництва та реалізації органічної продукції в Україні. *Управління розвитком*. 2016. № 4. С. 21–25.
3. Шульга О. А. Стратегічні напрями аграрної політики в Україні. *Економіка України*. 2018. № 4. С. 49–54.
4. Довгань О. М., Мандибура Я. В. Органічне виробництво: сутність, об'єктивна необхідність, ефективність. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 1 (18). С. 200–206.

**Сенчук Тетяна Юріївна**

мол. наук. співр.

ORCID ID: 0000-0002-5272-8947

ННЦ «Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича»

м. Гадяч

## **ПЕРСПЕКТИВА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА**

Негативний вплив аграрного виробництва України на довкілля спричинений значною кількістю об'єктивних та суб'єктивних факторів. Серед них доцільно виділити надмірну розораність території, екстенсивне землеробство на розпайованих землях, застосування глибокої оранки, меліорацію, високу концентрацію виробництва (особливо галузі тваринництва), використання важкої машинної техніки, застосування пестицидів і інсектицидів, спалювання пожнивних залишків, безгосподарного зберігання й транспортування мінеральних добрив та отрутохімікатів, відсутність або

Міжнародна науково-практична  
конференція

Розвиток сільських територій  
на засадах екологічності,  
енергонезалежності  
й енергоефективності



5 травня  
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ  
Азербайджанський державний аграрний університет  
(Азербайджанська республіка)  
Державний аграрний університет Молдови (Республіка Молдова)  
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет  
Жешувський університет (Республіка Польща)  
Львівський національний аграрний університет  
Миколаївський національний аграрний університет  
Опольський університет (Республіка Польща)  
Поліський національний університет  
Сумський національний аграрний університет

# **Розвиток сільських територій на заасадах екологічності, енергонезалежності й енергоефективності**

*Матеріали  
I Міжнародної науково-практичної конференції  
5 травня 2021 року*

Полтава  
2021

**Редакційна колегія:**

*Аранчій В. І.* – ректор Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, професор.

*Гамаюнова В. В.* – завідувач кафедри землеробства, геодезії та землеустрою Миколаївського національного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

*Калініченко А. В.* – професор Інституту технічних наук Опольського університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

*Писаренко П. В.* – перший проректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Інженерної академії України.

*Скидан О. В.* – ректор Поліського національного університету, доктор економічних наук, професор.

*Троценко В. І.* – завідувач кафедри рослинництва Сумського національного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

*Харитонов М. М.* – професор кафедри загального землеробства та ґрунтознавства Дніпровського державного аграрно-економічного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

*Чайка Т. О.* – начальник редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук.

*Черевко Г. В.* – професор Жешувського університету, доктор економічних наук, професор.

*Черевко І. В.* – доцент кафедри економіки Львівського національного аграрного університету, кандидат економічних наук, доцент.

*Шевніков М. Я.* – професор кафедри рослинництва Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор.

**Розвиток сільських територій на засадах екологічності, енергонезалежності й енергоефективності** : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 5 травн. 2021). Полтава : РВВ ПДАА, 2021. 128 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень розвитку сільських територій на засадах екологічності, енергонезалежності й енергоефективності як пріоритетної моделі розвитку.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку сільських територій на засадах екологічності, енергонезалежності й енергоефективності.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

© Автори тез, включені до збірника, 2021

© Полтавська державна аграрна академія, 2021

## ЗМІСТ

### 1. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЯК ПРІОРИТЕТНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

<i>Chaika T., Horobets M., Krykunova V., Lotysh I.</i> Influence of growth stimulators on photosynthetic activity of spring barley crops.....	7
<i>Бараболя О. В., Ляшенко В. В., Доронін С. М., Полежак Є. Ю.</i> Вплив технології вирощування на зимостійкість посівів пшениці озимої та пошкодження фітопатогенами .....	10
<i>Дегтярьов Ю. В., Рєзнік С. В.</i> Електрофізичні показники чорнозему типового за умов екологічного сільськогосподарського виробництва .....	13
<i>Дереза В. В., Міщенко О. В.</i> Родючість чорнозему звичайного при застосуванні ґрунтозахисних технологій вирощування сільськогосподарських культур .....	16
<i>Жемела Г. П., Бараболя О. В., Ляшенко В. В., Ляшенко Є. С., Подоляк В. А.</i> Вплив норм висіву на індивідуальну продуктивність гібридів кукурудзи .....	19
<i>Жукова О. Г., Щербина Т. Ф.</i> Екологізація сільського господарства як фактор стійкого розвитку регіону .....	22
<i>Калмикова І. С.</i> Екологізація сільськогосподарського виробництва в контексті розвитку сільського туризму .....	25
<i>Коротенко Л. О.</i> Щодо переваг квартальної забудови під час планування міських населених пунктів.....	27
<i>Ласло О. О., Диченко О. Ю.</i> Стійкий розвиток агроєкосистеми у контексті концепції органічного росту.....	29
<i>Лімонт А. С.</i> Фактори маси рулонів за їх формування прес-підбирачами льноотрести .....	31
<i>Марініч Л. Г., Бараболя О. В., Кавалір Л. В.</i> Вплив сортових особливостей на довговічність стоколосу безостого....	35
<i>Міщенко С. В., Кириченко Г. І.</i> Створення нових сортів промислових конопель для розвитку сільських	

територій на засадах раціонального використання природноресурсного потенціалу .....	38
<i>Ратошнюк Т. М., Ратошнюк В. І., Ратошнюк В. В., Науменко М. В.</i>	
Екологізація агропромислового виробництва як основа збереження та відтворення природно-ресурсного потенціалу АПК .....	41
<i>Рибальченко А. М.</i>	
Основи виробництва екологічної продукції рослинництва .....	44
<i>Сенчук Т. Ю.</i>	
Перспектива екологізації сільськогосподарського виробництва .....	46
<i>Чередніченко О. О., Тоні Ю. Ю.</i>	
Органічне агровиробництво у формуванні продовольчої безпеки .....	49
<i>Шакалій С. М., Даценко К. С.</i>	
Вивчення ефективності протруйників в лабораторних умовах на озимих зернових .....	50
<i>Юшин С. О.</i>	
Щодо тези пріоритетності екології над іншими проблемами соціально-економічного розвитку .....	53

## 2. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

<i>Галенко О. О., Баран Д. І.</i>	
Мікронутрієнти спеціального призначення для м'ясних продуктів .....	56
<i>Галенко О. О., Кравчук В. В., Медяник М. О.</i>	
Виробництво сурімі-подібного матеріалу з м'яса індиків .....	58
<i>Галенко О. О., Шаповалов В. Ю.</i>	
Переробка насіння промислових конопель для харчових продуктів .....	59
<i>Гаращук О. В., Куценко В. І.</i>	
Активізація соціоекологічної діяльності – складової оптимальної моделі сталого розвитку села .....	61
<i>Диченко О. Ю., Ласло О. О.</i>	
Природно-ресурсний потенціал сільських територій: проблеми збереження довкілля .....	64
<i>Канівець О. М., Шевченко А. В., Тимченко Д. В.</i>	
Збереження та відновлення природно-ресурсного потенціалу земель Сумщини .....	67
<i>Карабінюк М. М., Чиняк В. В., Карабінюк Я. В.</i>	
Валоризація високогірних пасових українських Карпат у ХХІ сторіччі у процесі європейської інтеграції .....	69

*Ладичук Д. О., Шапоринська Н. М.*

Втрати еколого-ресурсного потенціалу аграрного сектору виробництва в Херсонській області ..... 72

*Ніколайчук Т. О.*

Формування еко-свідомої культури ведення господарської діяльності: основні теоретичні аспекти ..... 75

*Сімченко О. О., Назаренко М. М.*

Агроекологічні аспекти вирощування сучасних сортів фундуку в умовах Північного Степу України ..... 78

*Соколова А. О.*

Сучасний стан та проблеми екологічного розвитку сільських територій Волині ..... 80

*Телима С. В.*

Агроекологічні аспекти моделювання процесів міграції забруднень і добрив в ґрунтових водах на масивах зрошення та прилеглих територіях .... 84

### 3. ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ Й ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ

*Кирнасівська Н. В.*

Оцінка біологічної продуктивності земель Закарпатської області стосовно вирощування зернових культур ..... 87

*Чайка Т. О.*

Органічне сільське господарства як запорука раціонального використання природних ресурсів ..... 89

### 4. РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДІЄВИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ Й ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

*Климчук О. В.*

Оптимізація структури посівних площ для формування сировинної бази та ефективного виробництва біопалива ..... 93

*Пащенко П. О.*

Сценарне планування розвитку й реалізації стратегії управління енергозбереженням в Україні ..... 96

## 5. ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЗАДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

*Лазарев Г. Ю.*

Розвиток транспортної інфраструктури ОТГ ..... 99

*Марусей Т. В.*

Екологічні інновації в розвитку індустрії гостинності ..... 101

*Сиротюк Г. В.*

Роль інновацій у розвитку сільських територій ..... 104

## 6. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЧНОСТІ, ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ Й ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

*Ібатулін Ш. І., Дорош Й. М., Тарнопольський А. В., Сакаль О. В.,*

*Братінова М. В.*

Проблеми класифікації АТУ при ідентифікації меж нових територіальних громад в Україні ..... 107

*Плаксієнко І. Л., Глазунова В. Є.*

Шляхи підвищення ефективності природоохоронної діяльності об'єднаних територіальних громад ..... 110

*Чайка Т. О.*

Складові та структура енергетичного потенціалу сільських територій.. 112

## 7. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЧНОСТІ, ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ Й ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

*Cherevko H.*

Models of energy independence formation in rural areas in terms of their sustainable development..... 115

*Адамчук-Чала Н. І., Бойченко С. В.*

Світовий досвід агроконсалтингової діяльності в сфері прецизійних фітотехнологій ..... 117

*Чайка Т. О.*

Вдосконалення політики енергозбереження населених пунктів України з урахуванням провідного європейського досвіду ..... 120

*Черевко І. В.*

Забезпечення енергонезалежності сільських регіонів шляхом диверсифікації напрямів сільського господарства ..... 125